

PSYCHOLOGIE ARCHITEKTURY DOMOVA

PSYCHOLOGIE DOMOVA A ESTETIKA

Naše zkoumání psychologie domova se bude zaměřovat na efekt estetických kvalit objektů, které v domácím prostoru nalezneme a to jak ovlivňují vnímání prostoru jako takového.

Budeme-li hovořit o estetice hodláme se převážně zabývat vizuálním aspektem atraktivnosti jednotlivých formalistických kvalit zmíněných objektů, ale také jejich abstraktními významy. Estetiku nebudeme vnímat v rámci její filozofické teoretické definice, ale spíše jako inherentní částvšech vizuálně vnímatelných věcí v daném prostředí. Tyto vjemy musíme dále rozdělit podle mechanismu jejich tvorby, do dvou pro nás důležitých pracovních okruhů.

ESTETIKA

Prvním estetickým okruhem v hierarchie estetických názorů je aspekt viscerální/adaptivní (Norman, 2005). Zde hovoříme o estetických hodnotách, které vychází ze základních evolučních struktur a můžeme je obecně přijmout jako vrozené a jejich fungování je do velké míry reflexní. Stejná kritéria platí pro výskyt těchto preferencí v rámci našich evolučně blízkých příbuzných, což také poukazuje na adaptivní aspekt těchto mechanismů (Munar et al., 2015).

Druhým pro estetiku nezbytným procesem formování názorů je proces reflektivní nebo asociativní. Jeho hodnoty, na rozdíl od procesu adaptivního, nejsou součástí vrozených predispozic. Asociativní významy estetických hodnot jsou vytvářeny v rámci učení a reflexe zkušenosti v kontextech jako jsou kulturně civilizační zázemí, sociální prostředí a celé řady dalších typů prostředí. Jedná o velmi komplexní rámce, které se mohou ve svých rozdílech a samotných vlivech značně lišit a jakákoliv obecnější aplikovatelnost zkoumaných závěrů může být tak, bez bližší specifikace velmi problematická.

Psychologické aspekty lidského chování, které mohou být prostřednictvím estetických kvalit ovlivňovány budeme sledovat v úzkém záběru, a to v rámci negativních mentálních projevů, tedy diskomfortu/nepohodlí.

METODA

Cílem výzkumu bude popsat analytické přístupy prostorové objektové analýzy u reflektované estetických elementů. Nebude možné měřit a ani přesně definovat všechny možné rámce reflektivních vlivů, proto vytvoříme hierarchii nejaktivnějších skupin těchto vlivů, které vyhodnotíme jako dominantně se podílející na mentálně nepohodlných pocitech domova. Využijeme již realizovaných výzkumů a to hierarchizace abstraktních konceptů domova (Sixsmith, 1986) a hodnocení objektové v rámci osobnostních charakteristik (Gosling et al., 2002). Jako nadstavbu těchto poznatků přistoupíme k vlastní studii pomocí, které obohatíme rámce významů.

Jednou z klíčových metod je analýza domácích prostorů jednotlivých zkoumaných subjektů a to ne jen domovů současných, ale také domácích prostorů, kde trávili čas v dětství. Domníváme se totiž, že jedním z dominantně reflektivních celků je právě domácí prostředí, ve kterém se v útlém věku učíme celé řadě vzorců chování a to ne jen prostorů fyzických, ale také sociálních a všechny tyto formy vlivů jsou ve větší nebo menší míře přebírány (Maitland et al., 2013; Marino et al., 2012). Je naší hypotézou, že dominantní část esteticky preferovaných a komfortních estetických elementů bude stejným způsobem přebírána z prostorů rodině domácích. Budeme se proto v naší analýze zabývat zkoumáním přímo estetických kvalit v prostorech zkoumaných subjektů a jejich shodností nebo podobností s estetickými kvalitami v domácnostech, kde vyrůstaly.